

Datum
9 februari 2006

Ons kenmerk
2521721/01

Blad
1 van 7

Aantal bijlagen

Aan : Voorzitter en leden CVIN

Van : Hoofd Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Achtergrondinformatie betreffende de cartoon-affaire

Nota bene: de AIVD baseert zich in de bijdrage over de internationale ontwikkelingen grotendeels op open bronnen. Er wordt nog gezocht naar bevestiging uit inlichtingenbronnen.

Algemene schets van de aanleiding voor de onlusten en de reacties in de moslimwereld

De spotprenten waar het om gaat zijn eind september verschenen in de Deense krant Jyllands-Posten. Protesten van Deense imams en demonstraties in Denemarken hebben enige tijd na de publicatie tot gedeeltelijke excuses van de krant geleid en die excuses zijn in naam aanvaard, hoewel de protesterende personen duidelijk maakten dat het in hun ogen onvoldoende was. Ambassadeurs uit 11 moslimlanden drongen aan op een gesprek met de Deense premier (dit werd geweigerd – de premier wilde zich niet uitspreken over het beleid van krantenredacties), het Deense OM besloot om niet tot vervolging van de krant over te gaan en een groep Deense moslims maakte daarop de zaak aanhangig bij het EHRM. Kortom: de spotprenten zorgden voor veel beroering in Denemarken, maar de zaak escaleerde er niet. Relevant is ook dat geen enkele gerenommeerde Deense moslimorganisatie zich ten gunste van de recente ontwikkelingen heeft uitgesproken. Eind 2005 hebben Deense imams, die ontevreden waren met het gebrek aan officiële respons in Denemarken, de cartoons verspreid in de Arabische wereld en bij politieke en religieuze leiders (waaronder vertegenwoordigers van de Arabische Liga in Cairo) aangedrongen op protesten. Daarbij hebben ze aan de oorspronkelijke afbeeldingen aanzienlijk grovere prenten alsmede klachten over de behandeling van moslims in Denemarken toegevoegd. Ook hebben zij contact gezocht met diverse Arabische media die deze prenten en berichten over Denemarken hebben gepubliceerd. Vanaf begin december 2005 is de zaak werkelijk gaan spelen in diverse islamitische landen.

Het verspreiden van de klachten door de imams, gekoppeld aan nooit in de Jyllands-Posten gepubliceerde cartoons kan niet anders worden uitgelegd dan als ophitsing. Het is duidelijk dat de boodschappen die de imams in Denemarken afgaven andere waren dan hun boodschappen in de Arabische wereld. Dat is nog steeds het geval. Hoofdrolspeeler Ahmed Abu Laban schijnt deze week in Denemarken zijn ongenoegen over de boycot te hebben uitgesproken en die boycot dezelfde dag nog in een interview met Al Jazeera te hebben toegejuicht.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
9 februari 2006

Ons kenmerk
2521721/01

Blad
2 van 7

Er zijn vier maanden verstreken sinds de oorspronkelijke publicatie en zonder centrale regie is het onmogelijk dat er na zo lange tijd, zonder directe aanleiding en op hetzelfde moment grootschalige protesten uitbreken van Indonesië tot Gaza en van Londen tot Kaboel. Zonder de bemoeienis van de imams en de aansluiting die zij blijkbaar bij hun geloofsbroeders hebben gevonden zou een publicatie uit een Deense krant ook nimmer bekend zijn geraakt bij de bevolking in de landen waar nu geprotesteerd wordt. Een mogelijke verklaring voor het in januari escaleren van de protesten is dat er tijdens de hadj over is gesproken en dat vooraanstaande hadj-gangers de ongenoegens en de roep om een islamitische reactie hebben mee teruggenomen naar hun eigen landen. Vooraanstaande geestelijken krijgen van de Saoedische overheid tijdens de hadj de beschikking over woningen waar zij hun evenknieën uit andere landen kunnen ontvangen en belangrijke zaken kunnen bespreken.

Hoewel feitelijk vaststaat dat het protest geregistreerd is, hebben de reacties niet overal dezelfde vorm aangenomen of dezelfde omvang gekregen. In West-Europese landen als België, Frankrijk en Engeland is tot nu toe alleen sprake geweest van relatief kleine relletjes. In landen als Iran, Thailand en Afghanistan waren grotere protesten en zelfs enige gewelddadigheid, maar daar kreeg het geweld niet de omvang die het in Syrië en Libanon had. Ordediensten in dergelijke landen staan dat in de regel ook niet toe. Waarom het protest in Syrië en Libanon wél uit de hand liep, wordt hieronder beschreven.

In Jordanië zijn juridische stappen ondernomen tegen de twee Jordaanse bladen waarin de cartoons zijn gepubliceerd, maar tot rellen hebben de afbeeldingen daar niet geleid. Ook in Indonesië waren de gewraakte cartoons al eerder (in oktober 2005) gepubliceerd, zonder dat dit toen tot reacties in de samenleving leidde. Pas meer dan drie maanden later, de afgelopen dagen immers, waren de cartoons de aanleiding voor demonstraties en een bestorming van de Deense ambassade in Jakarta.

In diverse landen zijn de protesten gekoppeld aan de aanwezigheid van buitenlandse troepen in Irak en Afghanistan of is met een beschuldigende vinger naar Israël en/of de Europese joden gewezen als zou daar de oorsprong van de problemen liggen. De Deense publicatie lijkt in veel gevallen niet meer te zijn geweest dan een kapstok voor een breed scala aan anti-Westerse gevoelens, aangewend voor de eigen doelen van verschillende regimes en bewegingen.

Een dergelijk, door nationale politieke doelen gedreven scenario springt nog het meest in het oog in Syrië, Libanon en Gaza. In de Palestijnse gebieden, waar de rellen zijn begonnen, heeft Fatah een goede reden om de volkswoede aan te wakkeren. Na de overwinning van HAMAS komt het Fatah goed uit wanneer in de richting van Het Westen (VS en EU) een beeld wordt geschapen van een incompetente overheid die een het Westen vijandige bevolking niet in de hand kan

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
9 februari 2006

Ons kenmerk
2521721/01

Blad
3 van 7

houden. Om een en ander nog verder te compliceren: ook HAMAS zou garen kunnen spinnen bij het versterken van de anti-Westerse gevoelens bij de bevolking nu de EU bedreigd heeft de geldkraan dicht te draaien na de recente verkiezingsoverwinning van HAMAS.

In Syrië is sprake van een overheid die internationaal onder vuur ligt in verband met een aantal politieke moorden in Libanon (met als voornaamste de moord op ex-premier Hariri), steun aan het jihadistische verzet in Irak en andere ongewenste activiteiten in de regio. Het is uiterst onwaarschijnlijk dat de onlusten in Damascus door de Syrische overheid niet werden gewenst. Een demonstratie die het Syrische regime onwelgevallig is, heeft weinig kans te ontstaan en hoe dan ook met geweld in de kiem worden gesmoord. Dat deze demonstraties konden doorgaan en zelfs tot de grootschalige vernielingen bij de Deense ambassade konden leiden, betekent dat ze de instemming van de Syrische overheid hadden, hoezeer die overheid dat ook ontkent. Het signaal dat Assad mogelijk heeft willen afgeven was dat het Westen een groot risico loopt met zijn aanvallen op het Syrische regime. De bevolking toonde met de demonstraties immers fel anti-Westers en zeer opstandig te zijn. Ook kan Assad gehoopt hebben met grootschalige onlusten de aandacht af te leiden van de internationale kritiek op zijn regime. Het feit dat de Syrische ordetroepen wél hebben ingegrepen ter bescherming van de Franse ambassade, maar niet ter bescherming van de Deense, is congruent met zo'n signaal. Met het tegen zich in het harnas jagen van Frankrijk zou Assad waarschijnlijk meer problemen hebben opgeroepen dan opgelost, terwijl Denemarken minder machtig is en tóch al onder vuur ligt. Voor de binnenlandse bühne kunnen de protesten ook nuttig zijn geweest. Bashir al-Assad is een minder sterke leider dan zijn vader en voorganger Hafez al-Assad. Bovendien behoort het regime tot de religieuze alavitische minderheid. Krachtdadig verzet tegen de gezamenlijke Westerse vijand kan Assads politieke reputatie en islamitische toewijding in de ogen van zijn bevolking zeker versterken.

Syrië heeft naar alle waarschijnlijkheid ook een nadrukkelijke rol gespeeld bij het uit de hand lopen van de protesten in Libanon. Daarvoor bestaan in ieder geval de volgende aanwijzingen:

* De helft van de circa tweehonderd in Beiroet gearresteerde demonstranten was Syrisch of Palestijns. Ooggetuigen zouden voorafgaande aan de rellen bussen met Syriërs de grens over hebben zien komen; de Syrische invloed in de Palestijnse vluchtelingenkampen is groot.

* De rellen in Beiroet breidden zich snel uit naar doelen die niets met de cartoons te maken hebben en zorgden vooral voor vernielingen en onrust in de christelijke wijk van de stad. Dit wijst er op dat de gangmakers van de demonstraties zich eerder richtten op het aanwakkeren van religieuze tegenstellingen tussen Libanezen onderling dan op anti-Deense protesten. Het is Syrië dat het meeste belang heeft bij destabilisatie van Libanon. Syrië is vorig jaar gedwongen zich

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
9 februari 2006

Ons kenmerk
2521721/01

Blad
4 van 7

terug te trekken uit Libanon, maar zal Libanon nooit zonder slag of stoot definitief verlaten. Destabilisatie van het land geeft Syrië de mogelijkheid om opnieuw in te grijpen, zonder direct als agressor gezien te worden. De al genoemde moorden op vooraanstaande Libanezen waren waarschijnlijk eveneens bedoeld om de situatie in Libanon te destabiliseren en de Syrische macht aldaar te benadrukken, maar hebben Syrië internationaal in een zeer moeilijk parket gebracht. Door de zaak nu in Libanon uit de hand te laten lopen hoopt Syrië mogelijk de internationale aandacht af te leiden van de moorden. Aan de soennitische Libanezen die zich van Syrië hebben afgekeerd wordt tegelijkertijd de boodschap afgegeven dat zij van het Westen niets te verwachten hebben en zonder Syrische steun machteloos staan tegen de perfide aanvallen op hun Arabisch-islamitische cultuur.

De publicatie van de spotprenten van de Profeet Mohammed heeft ook in Indonesië veel commotie veroorzaakt. De Deense Ambassade in Jakarta werd op 3 februari bestormd onder leiding van de radicaal islamistische strijdgroep Front Pembela Islam (FPI). De FPI heeft op vrijdag jongstleden ook een bezoek gebracht aan de redactie van de Indonesische krant Rakyat Merdeka, dat vervolgens alsnog excuses maakte voor de publicatie. Op maandagochtend 6 februari gingen ongeveer 400 aanhangers van de grootste politieke moslimpartij, PKS, de straat op om te demonstreren tegen de publicatie. De PKS heeft tevens een brief gestuurd naar de Europese vertegenwoordigingen in Indonesië waarin zij de Europese regeringen oproept stelling te nemen tegen de publicatie van de gewraakte cartoons. De meningen binnen de PKS zijn echter verdeeld. De fractievoorzitter van de PKS in het parlement heeft bijvoorbeeld gezegd de cartoons niet als een belediging te ervaren, terwijl de president van de partij weldegelijk vraagt om Deense excuses. Ook de Hizbut Tahrir Indonesia (HTI) heeft van zich laten horen. Zij hebben een protestbijeenkomst georganiseerd en ook zij eisen excuses van de Deense regering.

De Nederlandse Ambassade te Jakarta heeft vernomen dat de FPI van plan is vrijdag 10 februari 2006, na afloop van het gebed in de moskee, opnieuw te demonstreren bij de Deense ambassade. De Deense ambassade is inmiddels ontruimd. Het personeel – m.u.v. de ambassadeur – heeft het land verlaten. Het naambord van de ambassade aan de straat is afgeplakt. Deze ambassade is gehuisvest in een kantoorgebouw waar diverse bedrijven en ambassades zijn gevestigd, onder meer die van Zweden. Dit gebouw ligt op loopafstand van de Nederlandse ambassade. Daar acht men momenteel de dreiging van een gewelddadige demonstratie voor onze ambassade niet groot.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
9 februari 2006

Ons kenmerk
2521721/01

Blad
5 van 7

Alhoewel veel Nederlandse moslims aangeven de Deense spotprenten van de profeet Mohammed smakeloos te vinden, is een groot deel van de openlijke reacties vrij gematigd. Slechts vanuit salafistische kringen klinkt hevige verontwaardiging en een impliciete toon van dreiging. Onder Nederlandse moslims zijn met name op het internet reacties te vinden op de spotprenten. De reacties variëren van het doodwensen van een ieder die de profeet beledigt tot het standpunt dat een glimlach de beste vergelding is. Voorlopig lijken op internet de meer gematigde stemmen de overhand te hebben. Een website als El-Qalem, die veel gelezen wordt door Marokkaanse jongeren en die zich doorgaans provocatief opstelt ten opzichte van autochtone Nederlanders, plaatst een verklaring van een sjeik die moslims tot kalmte en geduld maant en aangeeft dat Allah de makers van de prenten zelf wel zal straffen. De AEL heeft als reactie enkele prenten op haar website gezet die de Holocaust in twijfel trekken, waarmee men wil meten hoe consequent Europa is in het beschermen van de vrijheid van meningsuiting. De meer gematigde Nederlandse moslimorganisaties roepen hun leden op de kalmte te bewaren.

De ophef over karikaturen kan worden gezien in het licht van de bij veel moslimjongeren bestaande perceptie van slachtofferschap: moslims worden, in hun ogen, op verschillende fronten tegelijk aangevallen. Het beledigen van de profeet past in een wereldbeeld waarin 'het westen' en 'de moslims' lijnrecht tegenover elkaar staan en versterkt dit beeld voor sommigen nog verder. Dit beeld wordt bevestigd door de salafistische imam Fawaz Jneid van de Haagse as-Soennah moskee. Hij heeft tijdens zijn laatste vrijdagpreek op hoogst verontwaardigde toon zijn ongenoegen geuit over de Deense cartoons. Fawaz bezigt hier termen als: 'een weerzinwekkende daad', 'een grote misdaad' en 'ongelofelijke woede'. De waardigheid van de profeet is, aldus Fawaz, zeer ernstig geschonden. Dit is volkomen onacceptabel en een doelbewuste belediging van elke moslim ter wereld. Het publiceren van deze cartoons is, aldus Fawaz, een provocatie van ongekende omvang. Ofschoon Fawaz in zijn preek heeft opgeroepen tot het bewaren van de rust, heeft hij tegenover verslaggevers laten weten dat hij niet kan garanderen dat hij zijn gelovigen – of de Nederlandse moslims in het algemeen – in bedwang kan houden. De woede onder moslims is daarvoor, aldus Fawaz, te groot, te onmetelijk. Fawaz liet verder tegenover journalisten weten dat het in Nederland zeker rustig zal blijven indien niet de kant van Denemarken wordt gekozen en de cartoons niet in Nederlandse kranten zullen worden gepubliceerd. Verder verdient het, aldus Fawaz, aanbeveling als de betreffende redacteurs en cartoonisten in Denemarken strafrechtelijk zullen worden vervolgd.

Zeker in de huidige ontvlambare (internationale) situatie zijn ook de Deense ambassade, Deense bedrijven en andere Deense objecten in Nederland in de ogen van jihadistische terroristen een legitiem doelwit. Aangezien de spotprenten

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
9 februari 2006

Ons kenmerk
2521721/01

Blad
6 van 7

ook in diverse Europese kranten zijn gepubliceerd, kunnen de aan deze landen gelieerde belangen in Nederland een verhoogd risico lopen.

Over de plaatsing van de anti-semitische spotprenten op de AEL-website, heeft het Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) aangifte gedaan bij het OM in Amsterdam. In Turkije en Libanon lijkt de stemming zich ook deels tegen het christendom te keren in reactie op de 'belediging van de islam'. Het is derhalve niet ondenkbaar dat ook joodse en christelijke instellingen doelwit kunnen worden van jihadistische acties.

Er zijn signalen dat binnen het 'Hofstad-netwerk' grote boosheid onder de 'broeders' leeft. Verder zijn op internationale jihadi sites verschillende (gewelddadige) oproepen gedaan. Op verschillende sites worden alle landen (ook Nederland is op een van die sites al met name genoemd) die de prenten hebben gepubliceerd over één kam geschoren en zouden dus ook doelen van (en in) heel Europa het kunnen ontgelden in de strijd ter 'Verdediging van de Islam'. Verder weet het Kamerlid Wilders zich – door de prenten op zijn internetsite te plaatsen – in verhoogde negatieve belangstelling. De heer Wilders heeft aangifte gedaan van bedreiging na reacties op zijn internetsite. Verder heeft de moslimorganisatie Hizb ut Tahrir (HUT) in het weekend van 4 februari pamfletten uitgedeeld waarin de heer Wilders wordt gemaand de spotprenten te verwijderen. Meer extremistische moslimorganisaties hebben deze actie van Hizb ut Tahrir lachend van de hand gedaan als zijnde een zwaktebod: hoezo pamfletten - het is tijd voor actie.

Aangekondigde demonstratie aanstaande zaterdag in Amsterdam

Op islamitische internetsites zijn diverse aankondigingen verschenen die moslims oproepen om zaterdag 11 februari a.s. om 13:00 uur deel te nemen aan een protestdemonstratie tegen de Deense spotprenten op de Dam in Amsterdam. In een pamflet wordt opgeroepen 'tegen de belediging van onze profeet en onze godsdienst' een vreedzaam protest te houden. Mensen die van plan zijn voor ongeregelheden te zorgen worden verzocht niet te komen.

De islamitische gemeenschap in Nederland is inmiddels wel wat gewend als het gaat om de zogenaamde vrijheid van meningsuiting en houdt het hoofd koel. Dit blijkt onder meer uit het feit dat veel organisaties zich openlijk hebben gedistantieerd van de op diverse sites aangekondigde demonstratie, waaronder ITA, KMAN, HATIB, Stedelijk Marokkaanse Raad, EMCEMO en GenoegisGenoeg. Deze organisaties hebben dat woensdag 8 februari via een e-mail naar burgemeester Cohen van Amsterdam kenbaar gemaakt. Tevens zullen zij hun achterban stimuleren niet aan deze demonstratie deel te nemen. De meeste imams in Nederland keuren de cartoons af maar zijn tegen verdergaande escalatie en roepen ook op om niet de straat op te gaan. Op diverse internetsites laten ook meer orthodoxe moslims zich negatief uit over deelname aan de demonstratie: een

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

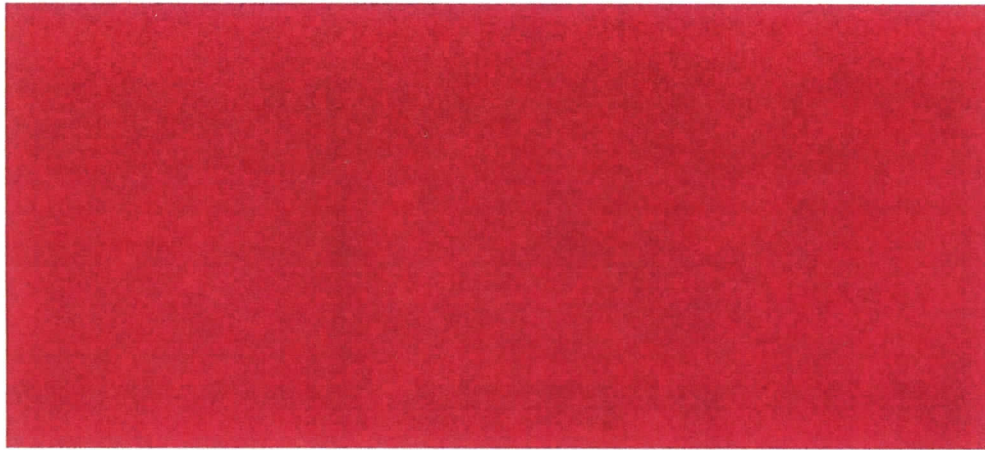

Datum
9 februari 2006

Ons kenmerk
2521721/01

Blad
7 van 7

deelname van mannen en vrouwen tegelijk is ontoelaatbaar en er zouden afkeurende fatwa's zijn uitgesproken. Overigens heeft de Haagse imam Fawaz gezegd dat de islam een vreedzame betoging toestaat.

2

2

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

